

SPR-BATP evaluering

Gro Sandkjær Hanssen,
NIBR, OsloMet

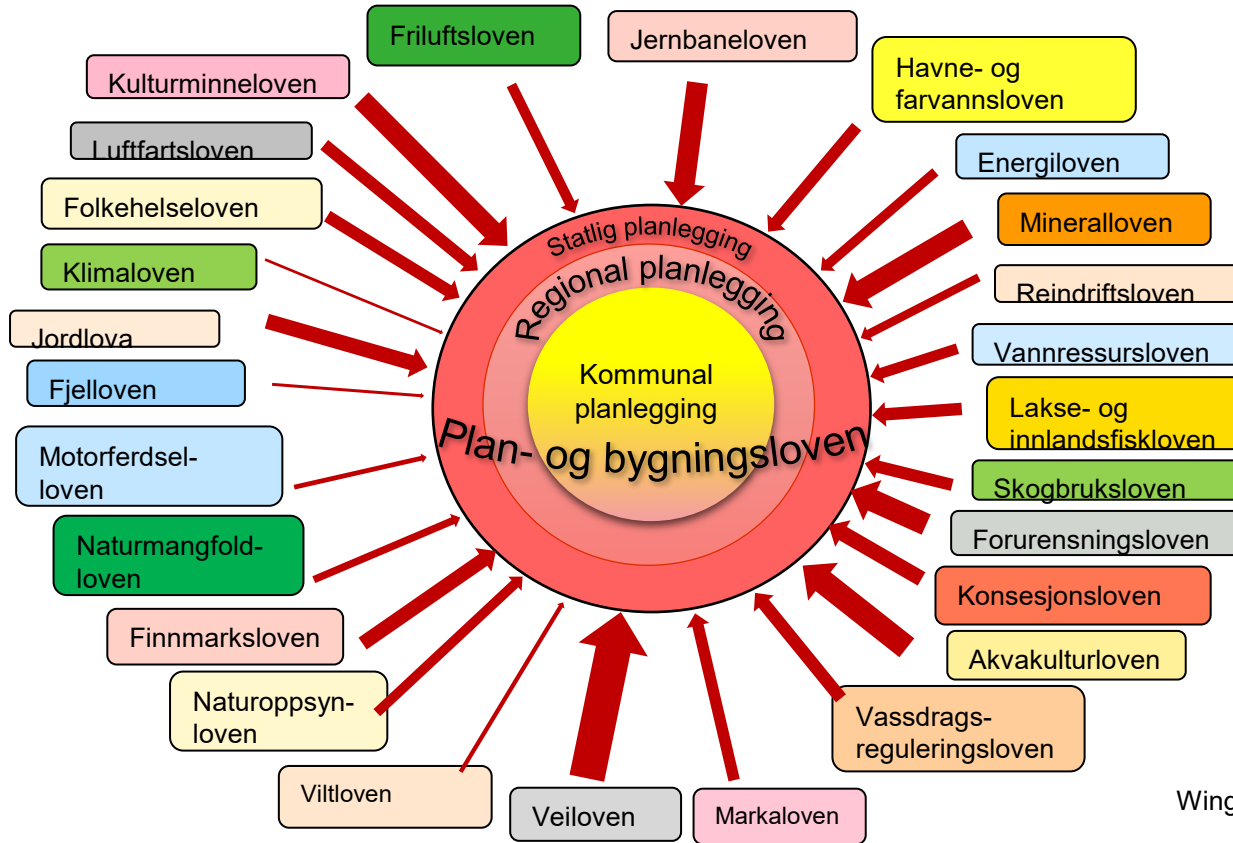
Evaluering av Statlige planretningslinjer for
samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

2022-08-10

PLAN- OG BYGNINGSLOVENS FORMÅL

Støy = fragmentert lov- og regelverk

Planlegging en viktig samordningsmekanisme

Miljø-
direktoratet

Hva leter du etter?

Forside / ... / Støy / Forvaltning av støy / Støykilder

Støykilder

Her finner du en oversikt over ulike støykilder, hvilke regelverk som regulerer støyforurensning og hvem som er støymyndighet for fra de ulike kildene

Naviger til støykilden du ønsker å lese mer om:

- [Bygg og anlegg](#)
- [Flyplasser og helikopterlandingsplasser](#)
- [Havner og terminaler](#)
- [Industri og næringsvirksomhet](#)
- [Jernbane](#)
- [Kraftledninger](#)
- [Landbruksvirksomhet](#)
- [Leketøy som avgir lyd](#)
- [Motorferdsel i utmark og vassdrag](#)
- [Motorsportbaner](#)
- [Områder/anlegg for idrett og fritidsaktiviteter](#)
- [Redskaper til hus og hage](#)
- [Serveringssteder](#)
- [Skytebaner](#)
- [Støy fra naboer](#)
- [Tekniske installasjoner](#)
- [Transformatorer](#)
- [Utekonserter og tivoli](#)
- [Vegtrafikk](#)
- [Vindturbiner](#)

Støy = fragmentert lov- og regelverk

Planlegging en viktig samordningsmekanisme

Hva leter du etter?

Forside / ... / Støy / Forvaltning av støy / Støykilder

Forskrift om grenseverdier for støy.

Dato	FOR-2002-10-04-1089
Departement	Miljøverndepartementet
Publisert	I 2002 hefte 13
Ikrafttredelse	04.10.2002
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1981-03-13-6-§5 , LOV-1981-03-13-6-§9 , LOV-1981-03-13-6-§10 , LOV-1981-03-13-6-§51
Kunngjort	11.10.2002
Journalnr	2002-0991
Korttittel	Forskrift om grenseverdier for støy

Naviger til støykilden du ønsker å lese mer om:

- [Bygg og anlegg](#)
- [Flyplasser og helikopterlandingsplasser](#)
- [Havner og terminaler](#)

Skriftstørrelse Norsk

Regjeringen.no

Søk

Søk

Tema

Dokument

Aktuelt

Departement

Regjering

Forsiden • Dokument • Lover og regler

Del/tips • Skriv ut

Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging

Retningslinjer | Dato: 11.06.2021

Klima- og miljødepartementet

Formålet med retningslinjen er å legge til rette for en langsiktig arealdisponering og planlegging av det fysiske miljø som fremmer trivsel og bokvalitet, forebygger helsekonsekvenser av støy, samt ivaretar og utvikler gode lydmiljøer og stille områder.

TEMA

By- og stedsutvikling

Forurensning

Klima og miljø

Planlegging

Departement

Direktorat

**Regional
stat**

Fylkeskommuner

Kommuner

Departement

Direktorat

**Regional
stat**

Fylkeskommuner

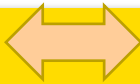
Kommuner

Departement

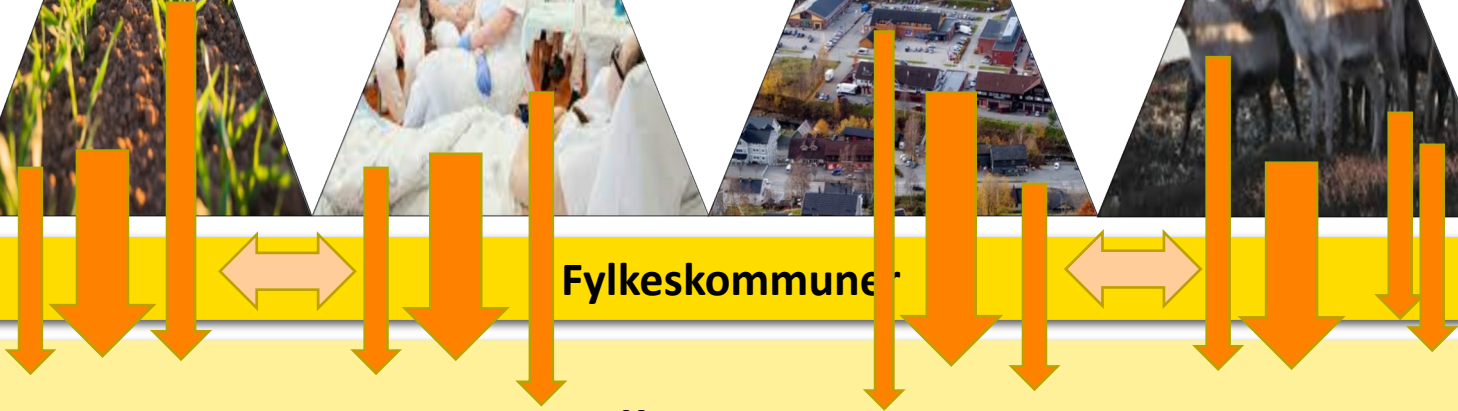
Direktorat

**Regional
stat**

Fylkeskommuner

Kommuner

Departement

Direktorat

**Regional
stat**

Fylkeskommuner

Kommuner

Departement

Direktorat

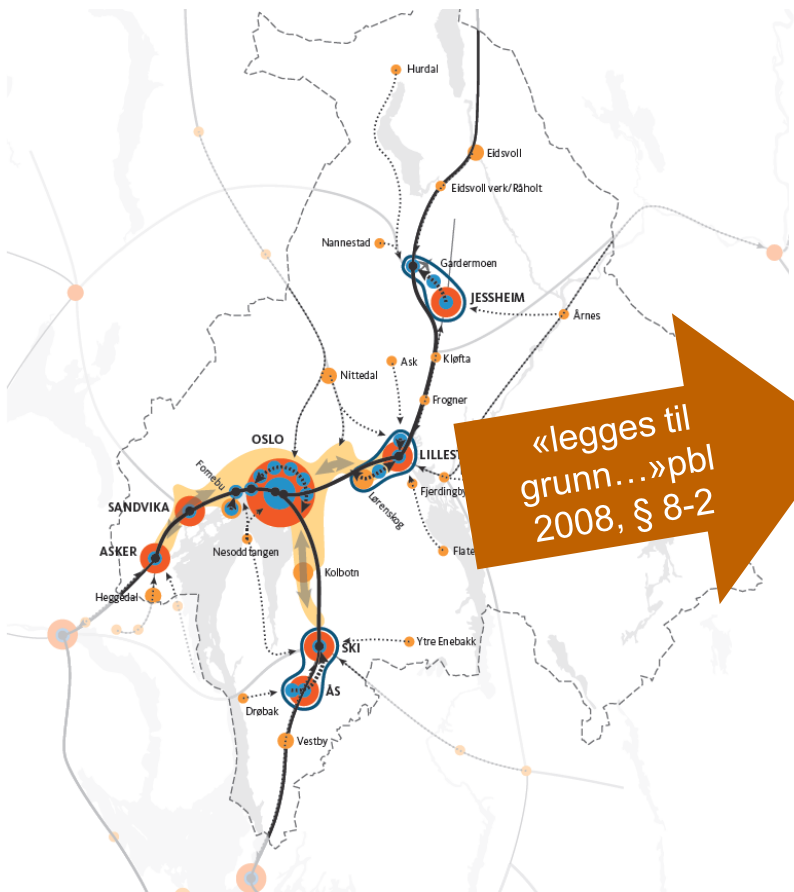
**Regional
stat**

Regionale planer = samordning

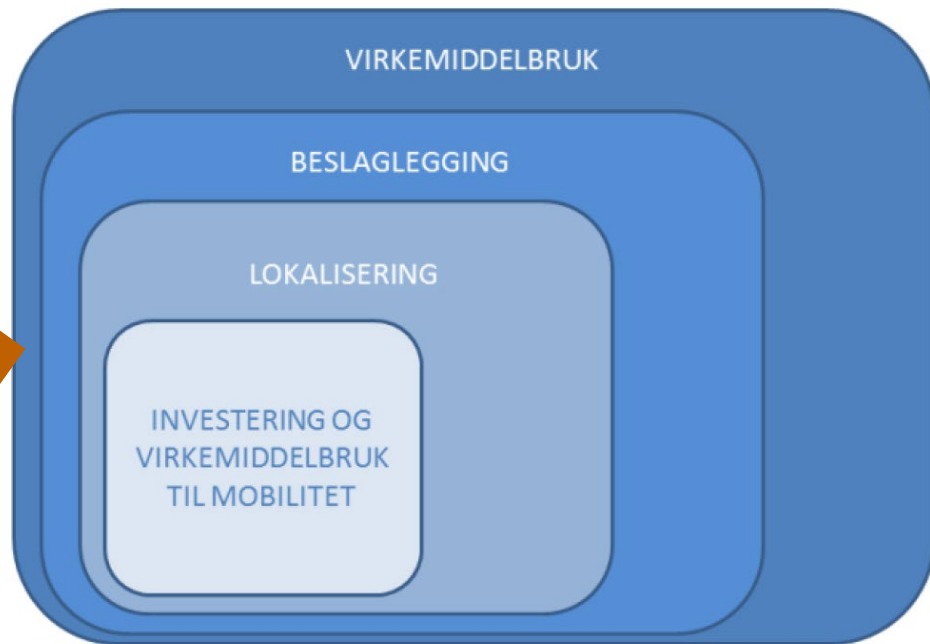
Kommunale planer = samordning

Byvekstavtalene er ment å forsterk regionale planers evne til å binde oppover (statlige aktører)

«legges til grunn...» pbl 2008, § 8-2

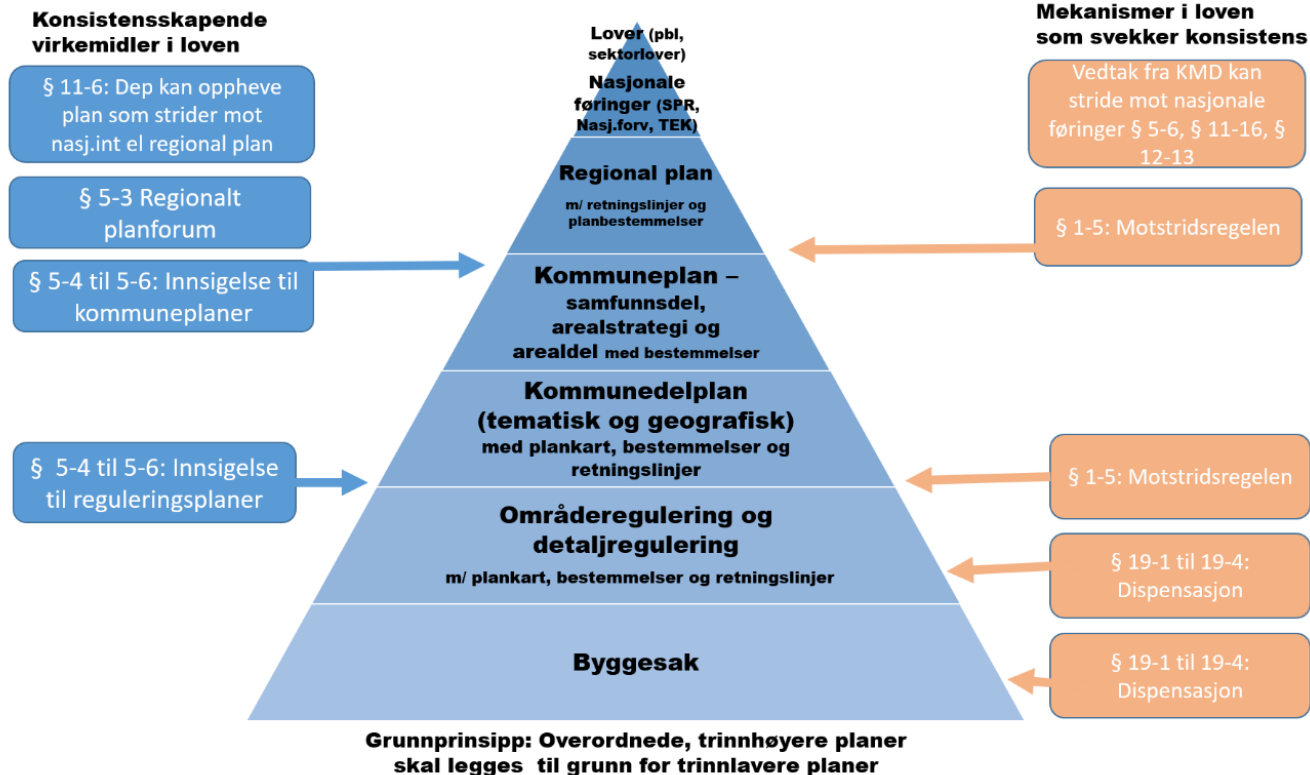
Statlig politikk

Men statlig nivå har stort sett holdt seg innenfor det innerste feltet (mobilitet)

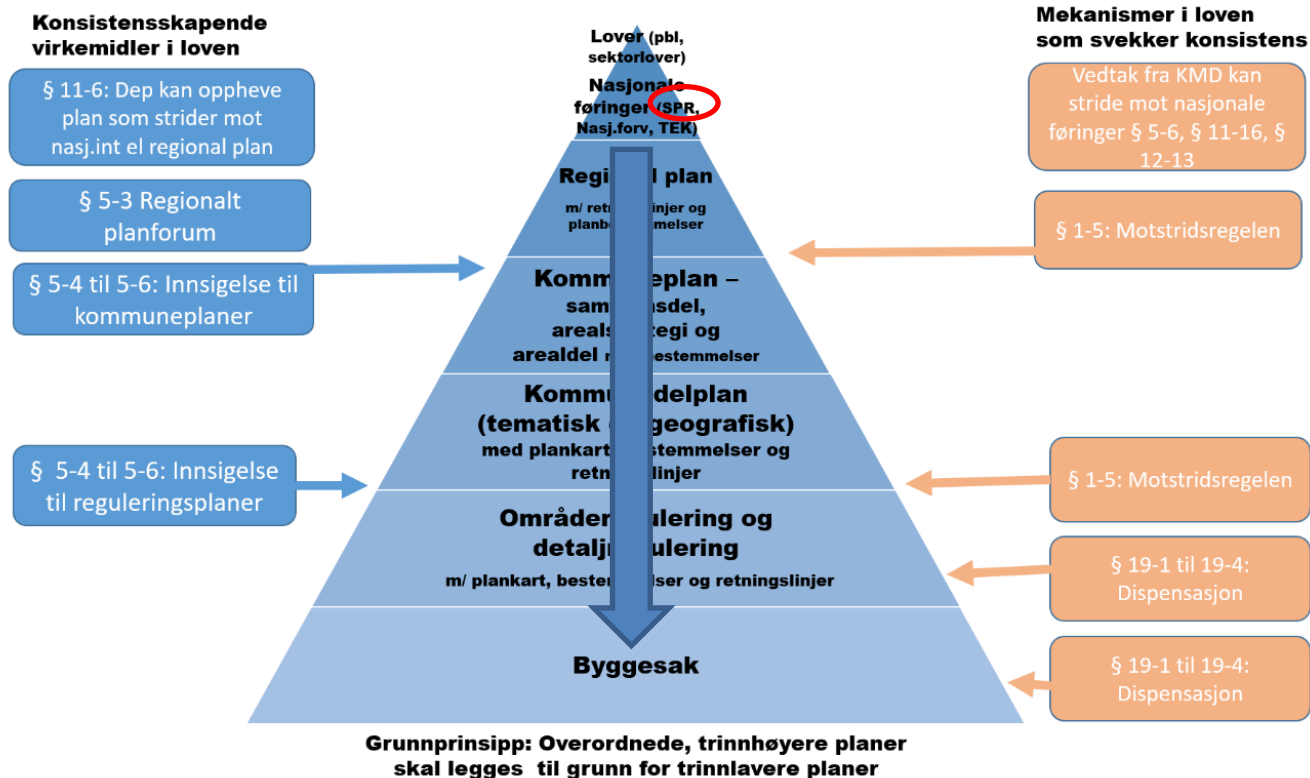
Arealplanlegging = Flernivådemokrati

- Skal sikre samordning, vertikalt og horisontalt

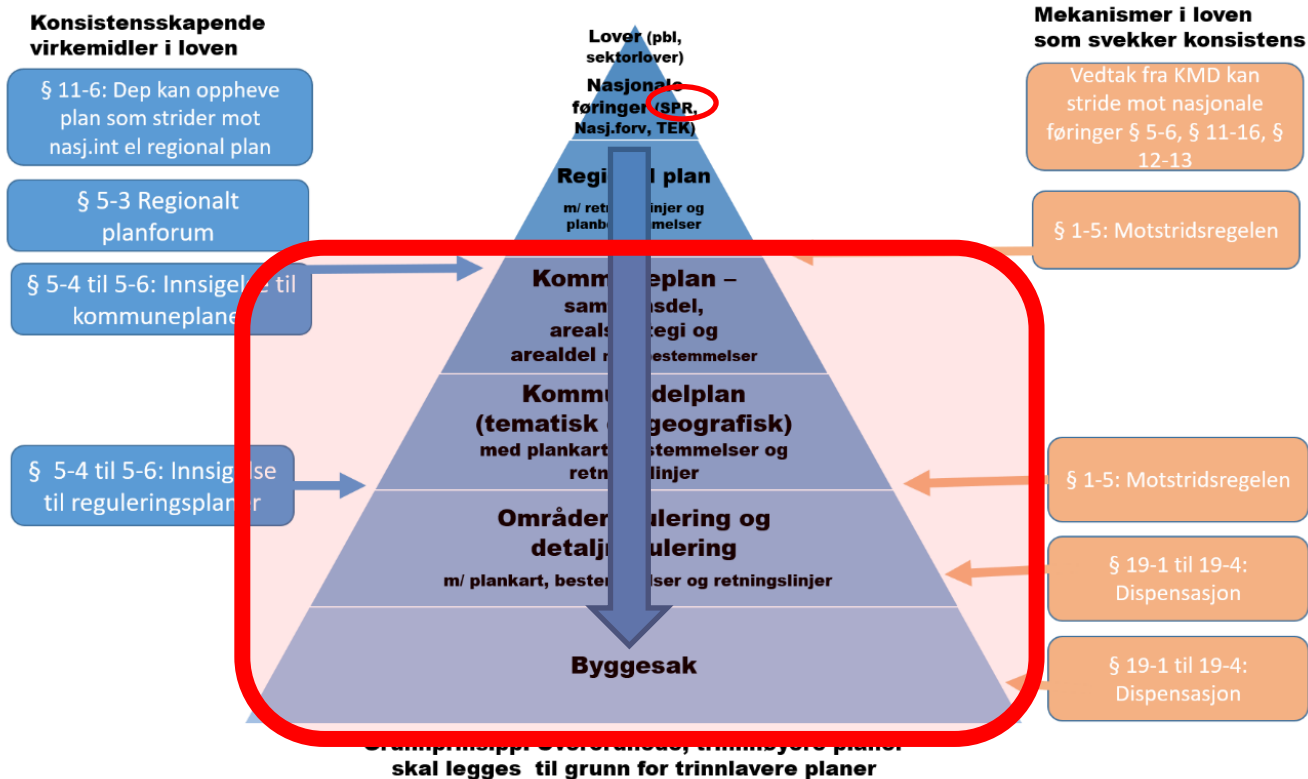

Arealplanlegging = Flernivådemokrati

- Skal sikre samordning, vertikalt og horisontalt

Arealplanlegging = Flernivådemokrati med tyngdepunktet i lokaldemokratiet

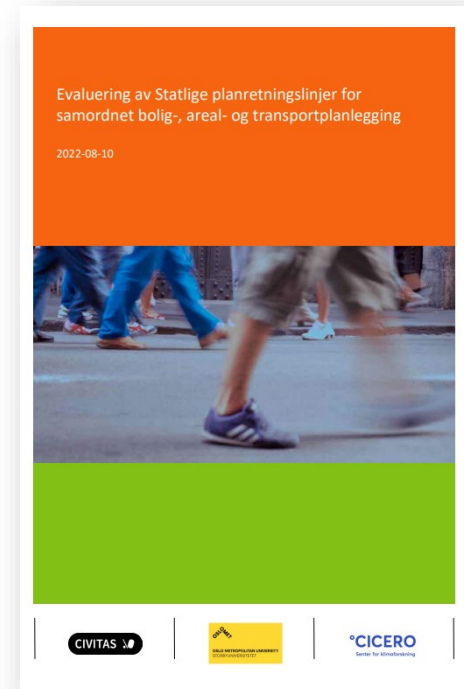
HVORDAN FUNGERER SÅ SPR-BATP?

Evalueringen av SPR-BATP

Munner ut i:

- 7 hovedfunn (kapittel 8),
- 10 anbefalinger (kapittel 9)
- 32 forslag til endringer og justeringer av dagens SPR-BATP (kapittel 10).

Overordnet	Temaer	Innhold	BATP-kap.
Substans	Kompakt utbyggingsmønster	Utbyggingsmønster og transportsystem bør fremme utvikling av bærekraftige (kompakte) byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. Utbyggingsmønsteret må legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling.	4.1-4.4, 4.6
	Effektive (klimavennlige) transportsystemer	Effektive transportsystemer som er samfunnsøkonomisk effektive, fremmer lave utslipp, effektiv trafikkavvikling og lav miljøbelastning. «I henhold til klimaforliket er det et mål at veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange». God trafiksikkerhet og universell utforming.	4.4
	Lokalisering av handel (kjøpesentre)	Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre («kjøpesenterstoppen») ble 1.7.2018 opphevet (lovdata.no), og skal nå dekkes av punkt 4.5 i SPR-BATP	4.5
	Miljøhensyn	Planleggingen skal ta miljøhensyn, blant annet hensyn til overordnet grønnsstruktur, forsvarlig overvannshåndtering, viktig naturmangfold og god matjord. I tillegg skal den ta hensyn til kulturhistoriske verdier og estetiske kvaliteter	3. og 4.7
	Tilstrekkelig boligbygging	Tilstrekkelig boligbygging, fremme helse og livskvalitet	3
Kunnskapsgrunnlag	Alternativvurderinger	Alternativvurderinger som beskriver konsekvenser for miljø og samfunn (herunder samfunnsøkonomiske virkninger).	5
	Utrede grønn mobilitet	Utrede mulighetene for å løse transportbehovet med et effektivt kollektivtilbud og bedre tilrettelegging for sykkel og gange.	5
	Kartlegge fortettingspotensial	Ved forslag om omdisponering av verdifull dyrket eller dyrkbar jord, eller viktige arealer for naturmangfold, grønnsstruktur eller friluftsinnteresser, bør potensialet for fortetting og transformasjon være kartlagt	5
	Analysér av befolkningsvekst	Regionale analyser av befolkningsvekst og befolknings sammensetning	5
Samarbeid, prosedyrer	Samarbeid	Det er sterke forventninger om samarbeid mellom offentlige myndigheter på alle nivåer (6.1),	6.1
	Samordne arbeid (i og utenfor pbl)	og samordning av arbeid med konseptvalgutredninger, helhetlige bymiljøavtaler, bypakker og regional og kommunal planlegging etter plan- og bygningsloven	6.3
	Nedfelles i regionale alle plannivåer	Retningslinjene skal nedfelle seg i alle plannivåer (regionale planer og kommunale planer)	6.2, 6.4
	Lokalisering	Statlige aktører skal legge retningslinjene til grunn for sin lokalisering	6.5
	Dialog og innsigelse	Statlige (innsigelses)myndigheter skal legge retningslinjene til grunn for dialog, innspill og innsigelsespraksis overfor kommunene	6.6, 6.7
	Statlig plan	Statlig plan bør vurderes for å sikre effektive prosesser	6.8

Evalueringen

SPR-BATP har virket og virker godt:

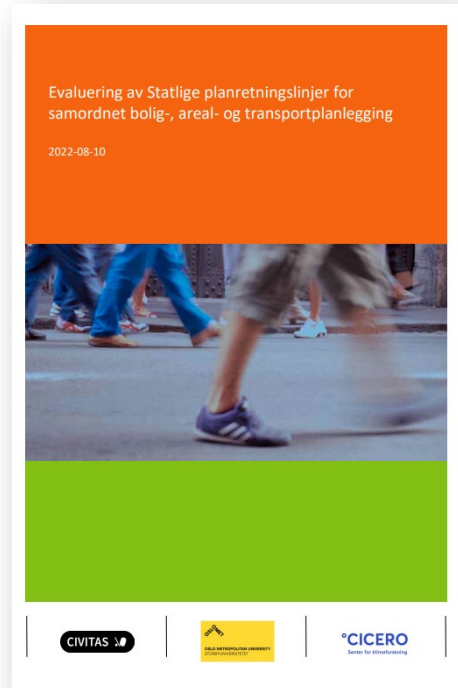
- Fungerer som utdypning av lovens hensikt og som faglig veiledning.
- Det er tydelig hva som er hensikten og sammenhengene mellom utviklingen i arealbruk, transportomfang og transportmiddelfordeling samt hvilke hensyn av nasjonal betydning og interesse som må vurderes og avveies i areal- og transportplanleggingen.

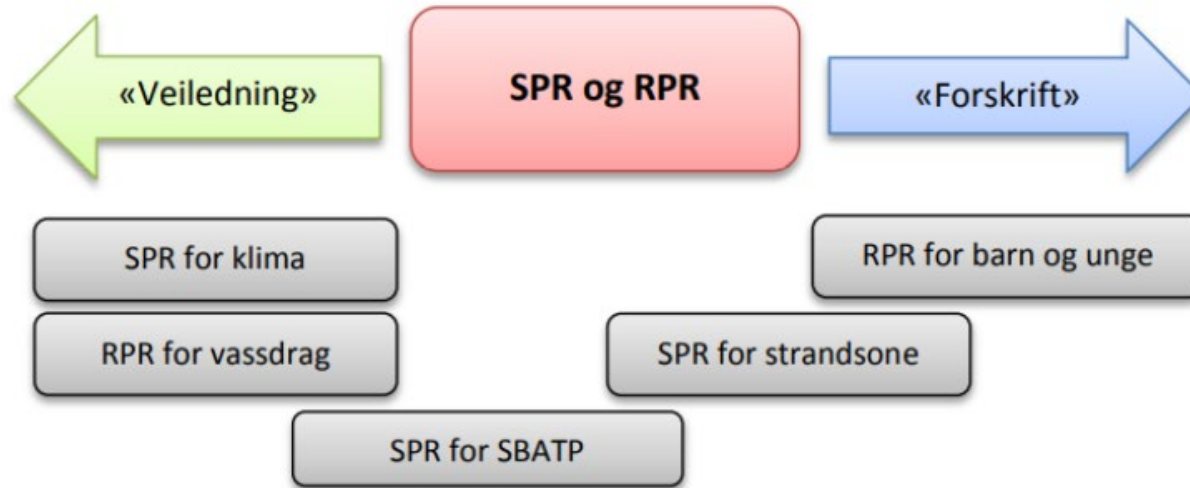
Evalueringen

Fungerer kun middels:

- Hvorvidt innsigelsesmyndigheten brukes til å støtte opp under hensikten med SPR-BATP når det gjelder å sikre at nasjonale hensyn ivaretas regionalt og lokalt (trenger operasjoniseres i regional plan)

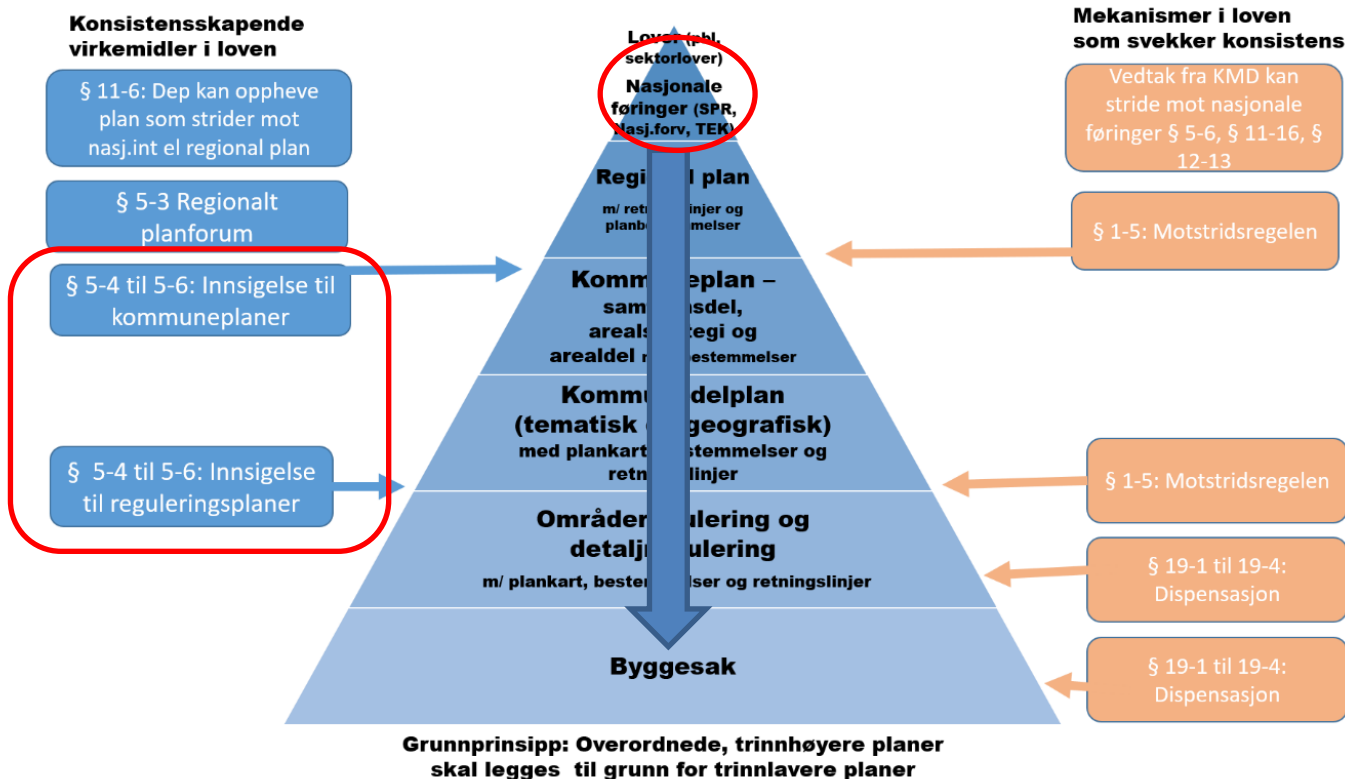

SPR-BATP: Praksisen balanserer i spenningsfeltet mellom «veiledning» -«forskrift»

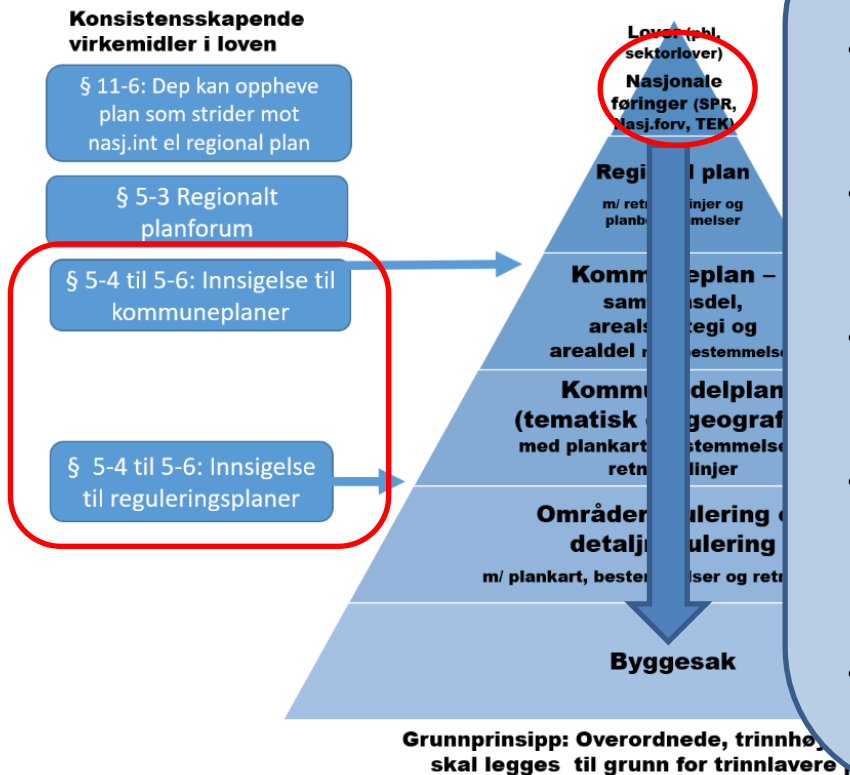

Figur 2 Bredden av statlige planretningslinjer og rikspolitiske planretningslinjer (fra Asplan Viak 2016:17).

SPR-BATP: Praksisen balanserer i spenningsfeltet mellom «veiledning» -«forskrift»

SPR-BATP: Praksisen balanserer i spenningsfeltet mellom «veiledning» -«forskrift»

Vår vurdering

- SPR-BATP er et viktig styringsinstrument som skal sikre konsistens i plansystemet.
- Bruken av innsigelser er avgjørende, men er nå svært varierende
- SPR-BATP er FOR elastisk («veiledning»), tydeligheten må styrkes
- Må bli tydeligere på hvilke prioriteringer som «skal» eller «bør» gjøres – for å få et mer forutsigbart innsigelsesgrunnlag
- Klima- og naturhensyn bør veies tyngre

SPR-BATP OG STØY

- Studien viser av dagens praktisering av SPR-BATP i noen/liten grad ivaretar hensyn til estetiske kvaliteter og befolkningens helse- og livskvalitet.
- Bidrar SPR-BATP til å formidle at folkehelse er viktig i planlegging, livskvalitet, sosiale ulikheter og også eksponering for forurensning (støy, luft, vann, grunn)?

3.1.3 Avklare arealbruk i rød støysone

Rød støysone er i utgangspunktet ikke egnet for utbygging av ny støyfølsom bebyggelse.

Utvikling av sentrums- og fortetningsområder samt kollektivknutepunkter i samsvar med målsettingene i Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging (SPR-BATP) kan likevel gi grunnlag for å vurdere utbygging i rød støysone. Utbygging i rød støysone bør ikke tillates utenfor disse prioriterte sentrums- og utviklingsområder angitt i kommuneplan.

Dersom kommunen ønsker å legge til rette for ny støyfølsom bebyggelse i rød støysone, skal dette begrunnes. Kommuneplanen skal vise de områdene der det tillates støyfølsom bebyggelse i rød støysone. Det bør spesifikt stå i bestemmelsene at det tillates støyfølsomt bruksformål i rød støysone. Utstrekning av utbyggingsarealer i rød støysone skal tydelig fremkomme av kommuneplanen, gjennom arealformål eller hensynssoner, eventuelt gjennom bestemmelsene.

Vår vurdering

- Bør SPR-BATP være spiss – eller ivareta et bredere spekter av hensyn som pbl (2008) skal samordne?
- SPR-BATP bør gis en tydeligere og grundigere forankring i langsiktig sosial bærekraft, dvs. hensyn til sosial utjevning, forebyggende helse, kulturelle og fysiske aktiviteter, friluftsliv, mm.
- Planenes effekt for folkehelse og andre dimensjoner ved sosial bærekraft må belyses sterkere i beslutningsgrunnlaget for regional og kommunal arealplanleggingen

Vår vurdering

- **Det bør utvikles mer og bedre veiledning – og flere verktøy i planleggingen**
  - Særlig knyttet til veiing mellom hensyn
  - Foreslår veiledningsmateriale på avveining mellom høy tetthet, kompakt byutvikling og ivaretagelse av støykrav
  - Verktøykasse til hvert plannivå?

Anbefaling 9: Det bør utvikles mer og bedre veiledning og flere verktøy i planleggingen.

Flere av informantene har i intervjuer uttrykt at det kan være vanskelig å foreta avveininger mellom ulike hensyn og at SPR-BATP kan være vanskelig å tolke. Vi vil foreslå at det tilknyttet SPR-BATP vurderes etableres veiledningsmateriale til tema som flere har påpekt som krevende å vurdere, f.eks. med elektroniske pekere til planlegging.no eller tiltak.no. Det kan f.eks. være gode eksempler på avveining og løsninger som både ivaretar høy tetthet og gode uteoppholdsarealer, løsninger som sikrer både kompakt byutvikling og ivaretagelse av støykrav, avveining mellom ulike transportformer i sentrumsgater osv. Enkelte har tatt til orde for at det er behov for en verktøykasse knyttet til de ulike plantypene / plannivåene. Vi mener at dette bør vurderes nærmere.

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN!